

2. Üç komponentli əks frazeoloji vahidlər: play a losing game (have a plan that will wall)- play a winning game (have a plan that will succeed); üzü ağ olmaq-üzü qara olmaq, kələfin ucunu itirmək-kələfin ucunu tapmaq, ağı başına gəlmək-ağı başından çıxmaq və s.

3. Daha çox komponentli əks frazeoloji vahidlər: play ones cards well (conduct awairs with judgement and discretion) - play ones cards badly (conduct awairs without judgement and disceretion) və s.

**Mustafayeva L.
(ADU)**

İngilis dilində zevqmanın növləri haqqında

“Cəmiyyətin mövcud olduğu dövrdən başlayaraq insan təfəkkürü, dil və məntiq arasındakı əlaqələr daim dil, məntiq və onların fəlsəfəsini tədqiq edən mütəxəssislərin diqqət mərkəzində olmuşdur. Ünsiyyətdə deyilənin məzmunu, danışanın məqsədə çatması, eşidənin ötürülən informasiyanı alıb başa düşməsi, eşidənin öz münasibətini bildirməklə uyğun hərəkət etməsi ünsiyyətin məzmunlu olmasını şərtləndirir. Kommunikativ məqsədə çatmaqla ünsiyyət zamanı məzmunun, başqa sözlə desək, mənanın düzgün çatdırılması və doğru başa düşülməsi anlam və mühitdən asılıdır.” Anlamın uğurlu qavranılması isə təqdim olunan sözün, ifadənin, daha doğrusu, cümləni təşkil edən leksik-üslubi vasitələrin düzgün və yerində işlədilməsindən asılıdır. Uzun cümlələrə sadəlik və canlılıq gətirmək məqsədilə işlədilməyə başlanan “zevqma” anlayışı həm də struktur cəhətdəndigər üslubi vasitələrdən özmüxtəlifliyi ilə seçilərək hal-hazırda da aktuallığını qoruyub saxlamaqdadır. Belə ki, zevqma eyni qrammatik, lakin fərqli semantik əlaqəyə malik, məzmunca iki yaxın sözün işlənməsidir. Bu zaman sözlərdən biri hərfi, ikincisi isə obrazlı mənə daşıyır. Məsələn; “A leopard changes his spots, as often as he goes from one spot to another.” Misaldan da görüldüyü kimi, “spot” sözü iki dəfə təkrarlanır, lakin, birinci dəfə o “ləkə” mənasında, ikinci dəfə “yer” mənasında işlənir. Demək, bu üslubi vasitə mənaların qarışması məqamında sözün ilkin mənasının saflığını qorumaq üçün güclü və effektiv vasitədir. Elə bu baxımdan da, bu üslubi vasitə ingilis dilinin emosional nəsrində və eləcə də nəzmində geniş istifadə olunur.

Cümlədə əsas, yəni idarə edən sözün harada yerləşməsindən asılı

olaraq zəvqmanın bir neçə növü ayırd edilir;

a) Diazevqma – burada bir mübtədə bir neçə feli və ya feli konstruksiyanı idarə edir:

"We shall *pay* any price, *bear* any burden, *meet* any hardship, *support* any friend, *oppose* any foe to assure the survival and the success of liberty."(John.F.Kennedy)

b) Prozevqma - burada idarə edən söz yəni, fel cümlənin əvvəlində gəlir:

Histories make men wise; poets, witty; the mathematics, subtle; natural philosophy, deep; moral, grave; logic and rhetoric, able to contend. (Francis Bacon).

c) Mezozevqma- burada birləşdirici funksiyasını daşıyanfel cümlənin ortasında gəlir:

"What a shame is this, that neither hope of reward, nor feare of reproch **could any thing move him**, neither the persuasion of his friends, nor the love of his country." (Henry Peacham)

ç) Hipozevqma – burada idarə edən söz, dah adögrusu, fel cümlənin sonunda gəlir:

Friends, Romans, countrymen, **lend** me your ears... (Shakespeare, Julius Caesar)

d) Sinzevqma – buzevqma növündə idarə etmə və ya birləşdirmə funksiyasını daşıyan fel frazeoloji birləşmələrin ortasında işlənir. Bu xüsusiyyətinə görə mezozevqma ilə sinonimlik təşkil edir.

Either withdisease beauty fades or with time (O.Henry)

e) Epizevqma – idarə edən fel ya cümlənin lap əvvəlində gəlir, ya da ən sonunda :

"Cry out to the hills, to the meadows, to the Heavens above..."

"By fairmeans or souls, by any means possible, I triumph " (Ch. Dickens)

Çox zaman zəvqma anlayışı istər ingilis dilli, istərsə də digər xarici dilçilər tərəfindən pan və sillepsis kimi oxşar üslubi vasitələrlə eyniləşdirilir. Bizim fikrimizcə, bu anlayışlar bir-birindən fərqlənirlər. Belə ki, digər üslubi vasitələrdən fərqli olaraq, zəvqmada strukturuna görə idarə edən və idarə olunan tərəflər vardır. Başqa sözlə desək, iki və daha çox mənə bir söz tərəfindən idarə olunur. Məs: "You held your *breath* and the *door* for me."Pan isə söz oyunudur və strukturca daha müstəqildir. O daha çox konteksdən asılıdır. Məs:- Did you miss my lecture ?- Not at all.

Məhz bu fərqli xüsusiyyətinə görə zəvqmanın ayrıca bir üslubi vasitə kimi tədqiq olunmasına ehtiyac duyulur.

**Mammadov A.
Mammadov M .
(AUL)**

Contextualizing and conceptualizing time, space and person in discourse

In recent years, a number of researchers have addressed time, space and person from the perspectives of linguistic pragmatics, discourse studies, cognitive linguistics. The goal of our paper is to make a new attempt in the linguistic exploration of time, space and person, focusing on the nexus between these three crucial concepts, with a view of revealing their role in shaping perception and understanding of the sociological, political, cultural and economic contexts during production of a complex event defined by social and communicative situations, which we call discourse.

We support the socio-cognitive approach prioritizing individual practices and subjectivity over social practices in discourse. Meanwhile we consider discourse as a socio-cognitive event, which faces limits by time and space and plays a dynamic role in the change of person's identity. In other words, discourse carries on a system of values of person and constructs cognitive changes.

The paper examines the role of linguistic devices in localization of time, space and person and explains the linguistic construction of dynamism of time, space and person focusing on proximization and direction in political discourse. The reason why we focus on political discourses is the existence of the high degree of temporal, spatial and personal conceptualization and contextualization dominated by a large number of subjective factors in this type of discourse.

We used the method of context model analysis and the Pragglejaz method developed by Steen and his colleagues. In total, we selected and analyzed approximately 500 pages of political and political media texts from American and British national corpora. Quantitative analysis of 67 linguistic (deictic elements, verbs, prepositions, names of person,